

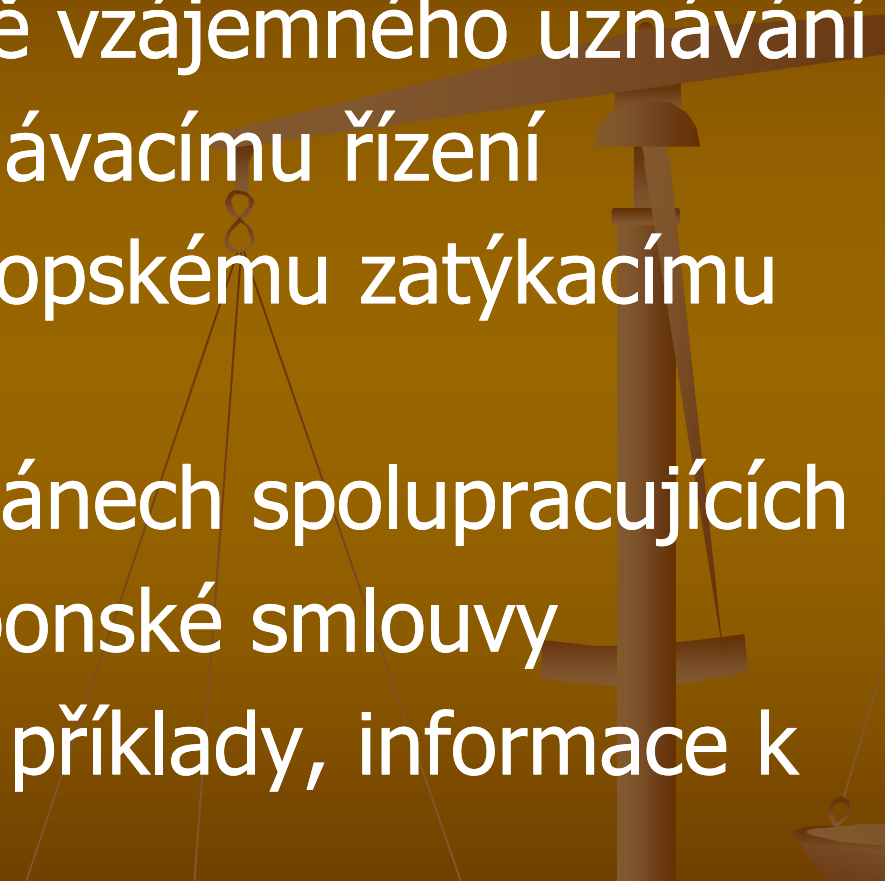
Mezinárodní spolupráce v trestních věcech

Praktikum z trestního řízení

28.11.2012

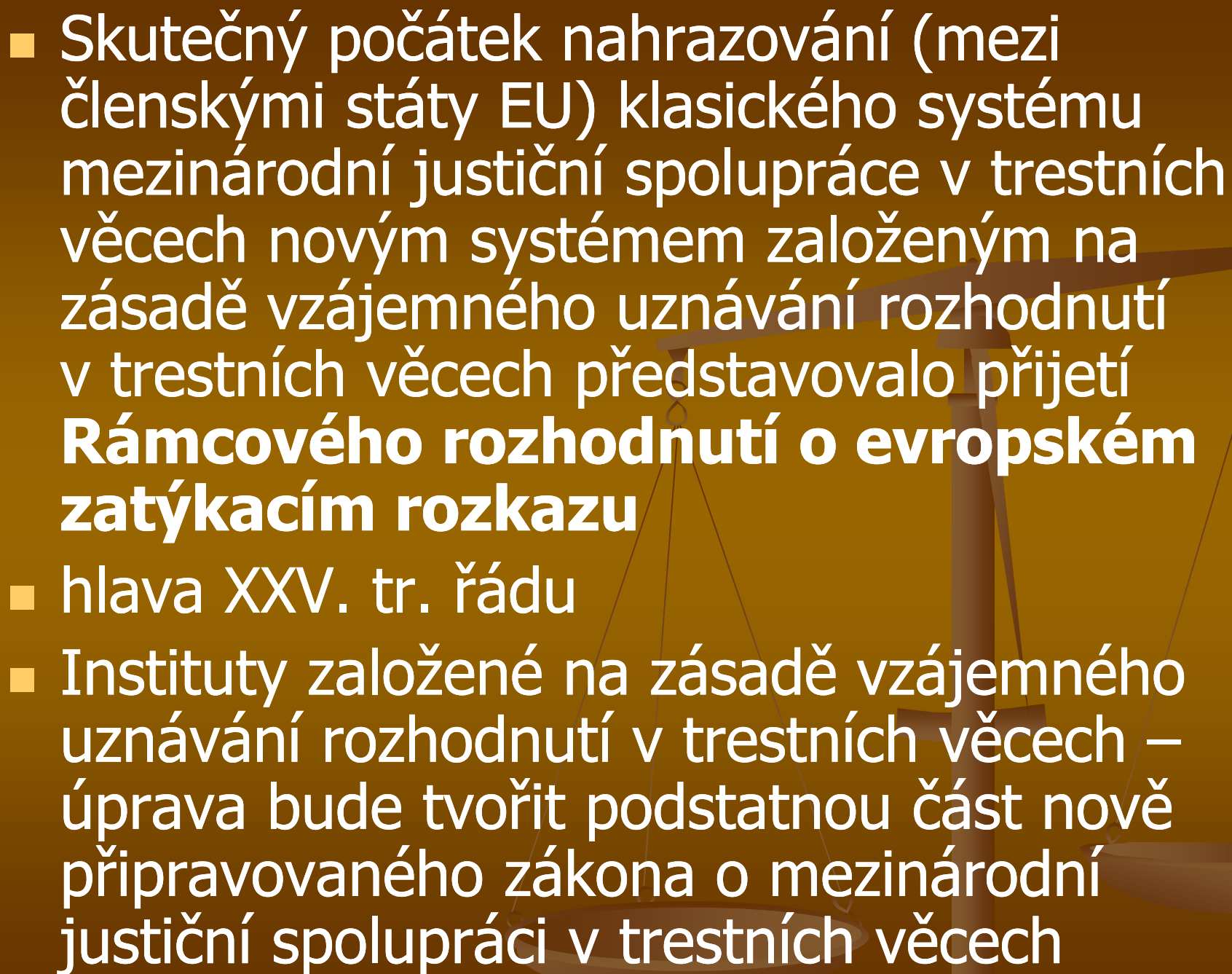
6.12.2012

Obsah semináře

- Obecně k zásadě vzájemného uznávání
 - Informace k vydávacímu řízení
 - Informace k Evropskému zatýkacímu rozkazu
 - Informace o orgánech spolupracujících
 - Změny dle Lisabonské smlouvy
 - Praktická část – příklady, informace k formulářům atd.
-

Zásada vzájemného uznávania rozhodnutí v trestných veciach v EU

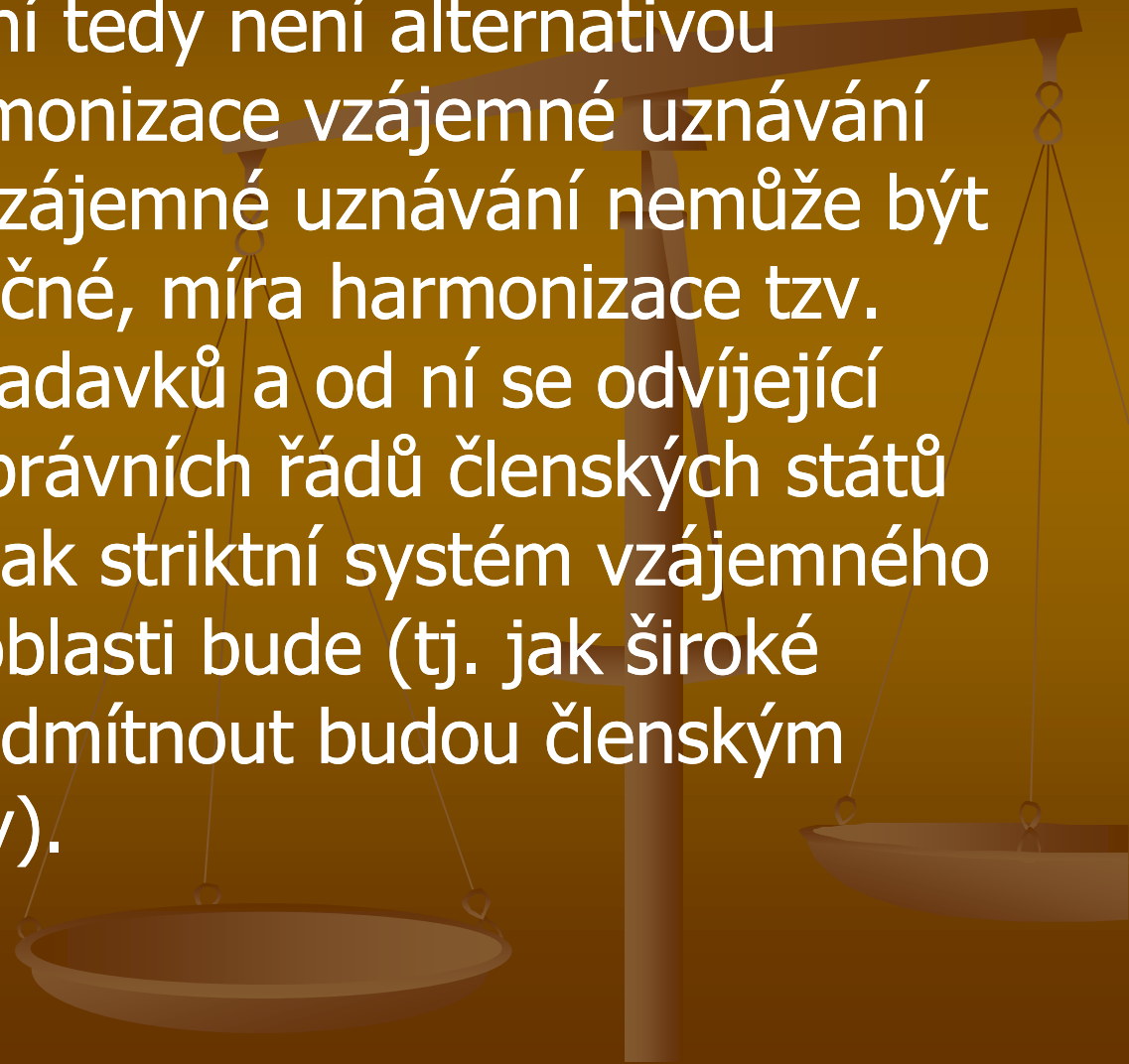
- Po dlhú dobu justiční spolupráce v trestných veciach medzi členskými štátmi EU bezprostredne navazovala na klasický systém medzinárodnej justiční spolupráce v trestných veciach, reprezentovaný zejména úmluvami Rady Evropy
- Prvá zmienka padla v Závěrech ze zasedání Evropské rady konaného v Cardiffu ve dnech 15. a 16. 6. 1998
- Následovaly Závěry ze zasedání Evropské rady konaného v Tampere ve dnech 15. a 16. 10. 1999
- Rozsah zásady vzájemného uznávania rozhodnutí v trestných veciach ve smyslu Závěrů z Tampere byl následně specifikován v Programu opatření k provedení zásady vzájemného uznávania rozhodnutí v trestných veciach z 15. 1. 2001

-
- Skutečný počátek nahrazování (mezi členskými státy EU) klasického systému mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech novým systémem založeným na zásadě vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech představovalo přijetí **Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu**
 - hlava XXV. tr. řádu
 - Instituty založené na zásadě vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech – úprava bude tvořit podstatnou část nově připravovaného zákona o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech

Zrod zásady vzájemného uznávání a mechanismus jejího fungování

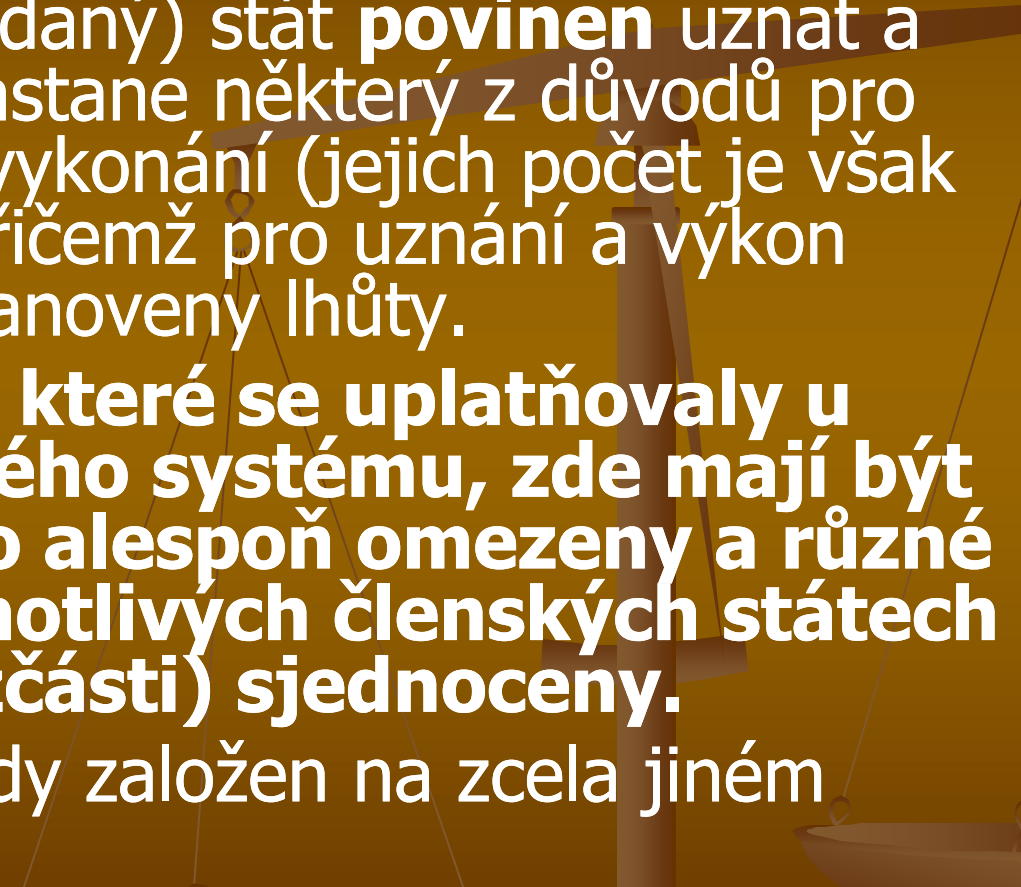
- Zásada vzájemného uznávání byla formulována v rozhodnutí Evropského soudního dvora z 20. 2. 1979 ve věci Cassis de Dijon (120/78).
- Evropský soudní dvůr konstatoval, že při absenci jednotných (tj. harmonizovaných) předpisů o výrobě a prodeji alkoholu přísluší právní úprava těchto otázek členským státům. Nicméně překážky volného pohybu plynoucí z rozdílů mezi právními úpravami členských států musí být akceptovány pouze tehdy, pokud mají sloužit k uspokojení tzv. kategorických požadavků, jakými jsou např. ochrana veřejného zdraví, poctivosti obchodního styku nebo ochrana spotřebitele.
- **Podstata vzájemného uznávání tedy spočívá v tom, že členský stát je ve vymezeném rozsahu povinen akceptovat na svém území právní řád jiného členského státu a neaplikovat svůj právní řád, ledaže se odvolá na tzv. kategorické požadavky**

- Vzájemné uznávání tedy není alternativou harmonizace, harmonizace vzájemné uznávání doplňuje. I když vzájemné uznávání nemůže být nikdy bezpodmínečné, míra harmonizace tzv. kategorických požadavků a od ní se odvíjející míra ekvivalence právních řádů členských států by měla určovat, jak striktní systém vzájemného uznávání v dané oblasti bude (tj. jak široké možnosti uznání odmítnout budou členským státům poskytnuty).

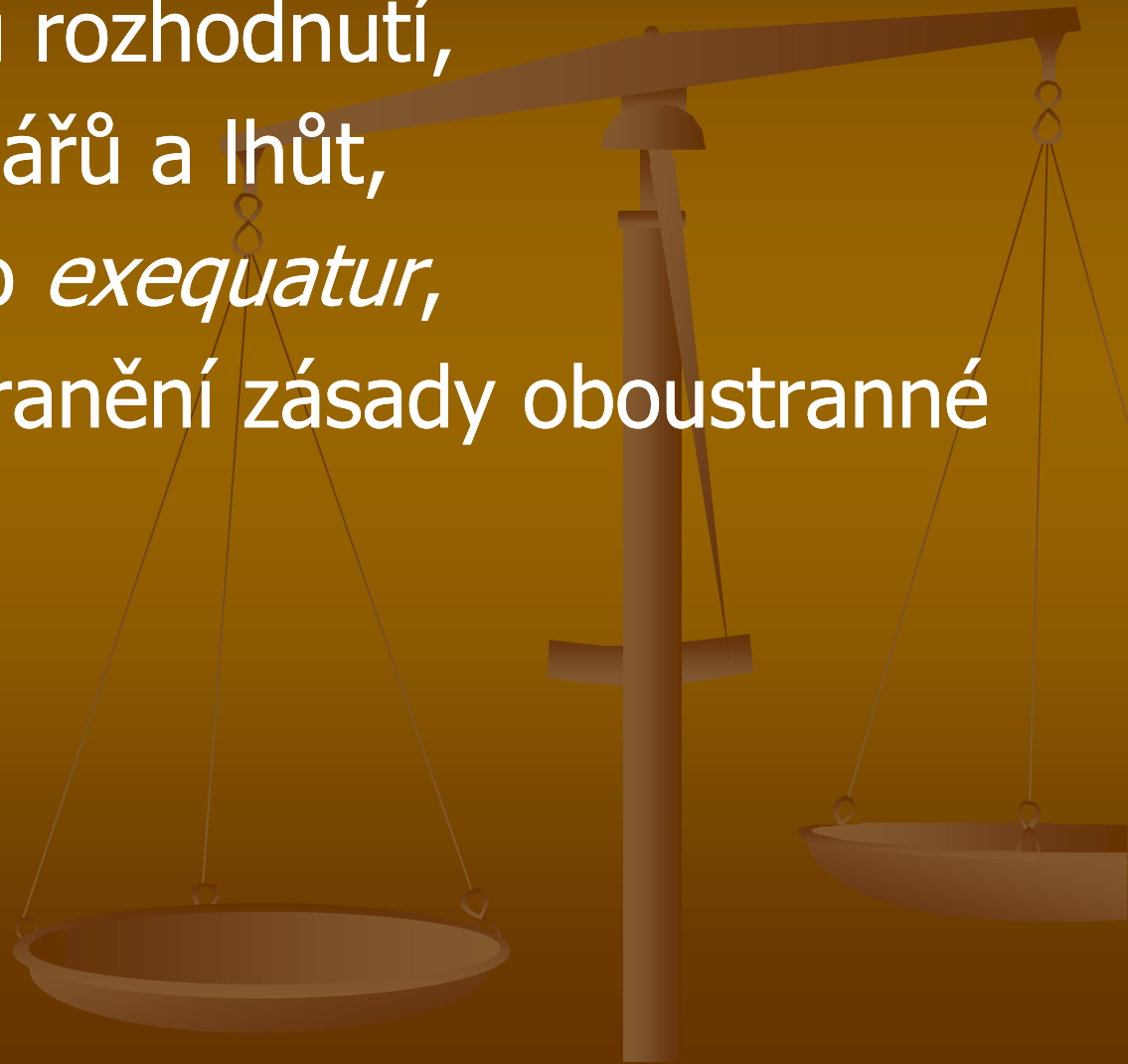
Uplatnění v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech EU

- V oblasti justiční spolupráce v trestních věcech vzájemné uznávání svobodu omezuje, neboť osvobozena je zde státní moc, a to od tradičních teritoriálních omezení – tím, co se zde má volně pohybovat, jsou rozhodnutí
- právní úprava vzájemného uznávání v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech by měla být vázána na přísnější podmínky a omezení
- mechanismus fungování **klasického** systému mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech popsat tak, že na základě žádosti dožadujícího státu dožádaný stát může / je povinen poskytnout spolupráci, a to za podmínek stanovených právním řádem dožádaného státu, případně příslušnou mezinárodní smlouvou

-
- systém založený na zásadě vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech má fungovat tak, že vydávající (dožadující) stát vydá rozhodnutí ve **standardizované** formě, které je vykonávající (dožádaný) stát **povinen** uznat a vykonat, ledaže nastane některý z důvodů pro neuznání nebo nevykonání (jejich počet je však dosti omezený), přičemž pro uznání a výkon rozhodnutí jsou stanoveny lhůty.
 - **Tradiční zásady, které se uplatňovaly u institutů klasického systému, zde mají být odstraněny nebo alespoň omezeny a různé podmínky v jednotlivých členských státech (přinejmenším zčásti) sjednoceny.**
 - Nový systém je tedy založen na zcela jiném pojetí

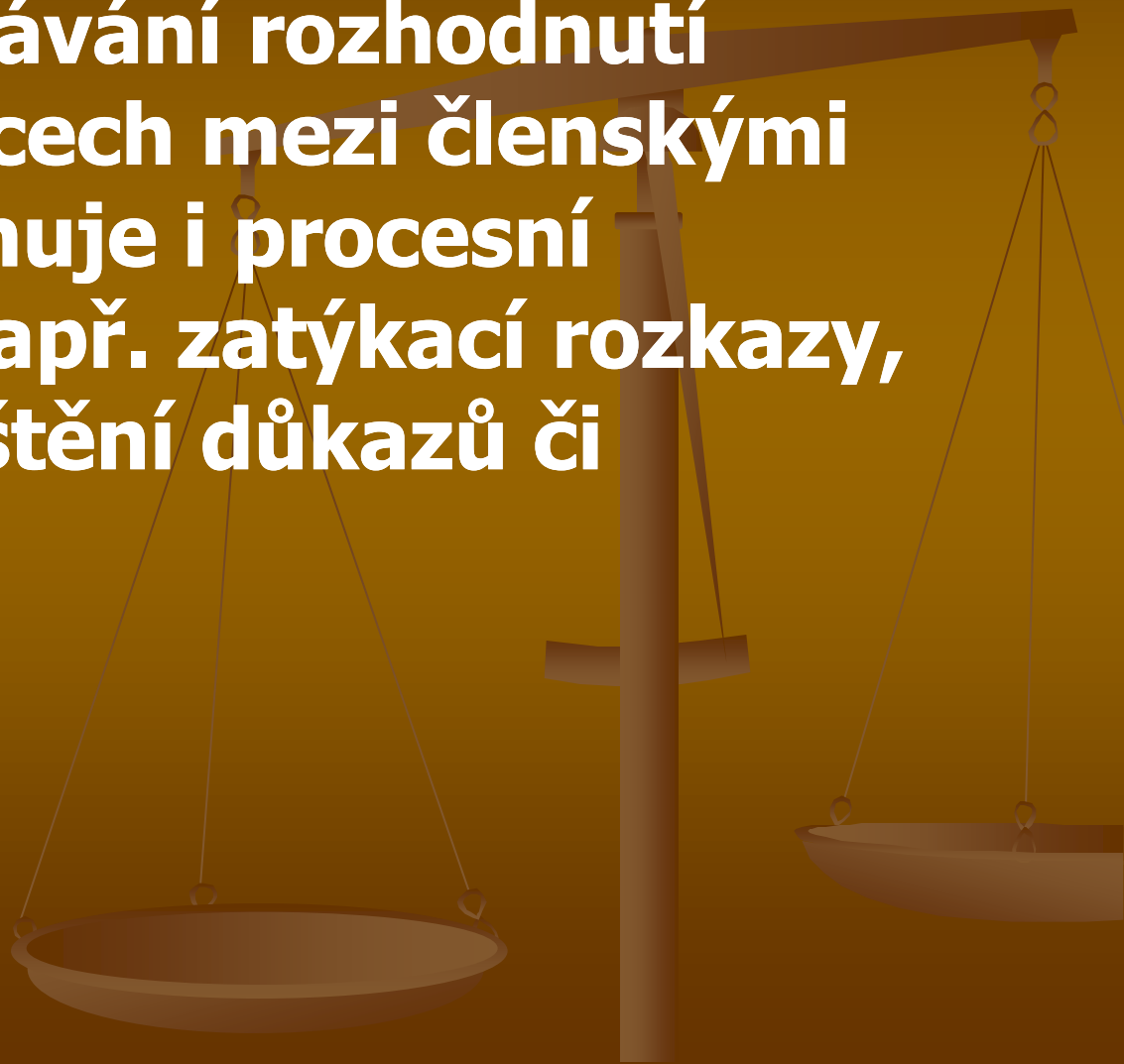
Odlišnosti od klasického systému

- rozšíření okruhu rozhodnutí,
- zavedení formulářů a lhůt,
- omezení řízení o *exequatur*,
- (částečné) odstranění zásady oboustranné trestnosti

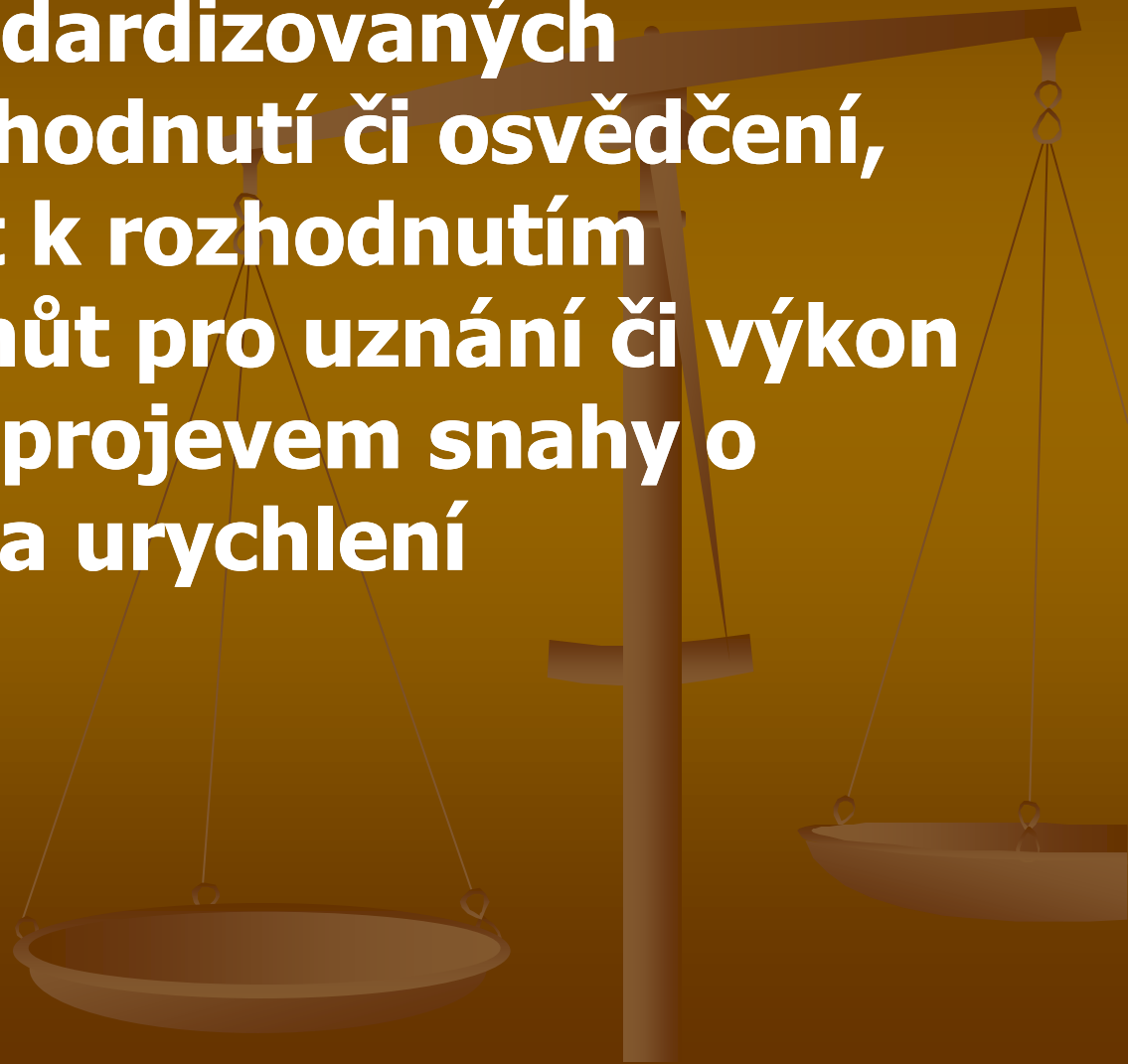
rozšíření okruhu rozhodnutí

- **vzájemné uznávání rozhodnutí v trestních věcech mezi členskými státy EU zahrnuje i procesní rozhodnutí (např. zatýkácí rozkazy, příkazy k zajištění důkazů či majetku)**

zavedení formulářů a lhůt

- **Zavedení standardizovaných formulářů rozhodnutí či osvědčení, která mají být k rozhodnutím připojena, a lhůt pro uznání či výkon rozhodnutí je projevem snahy o zjednodušení a urychlení**

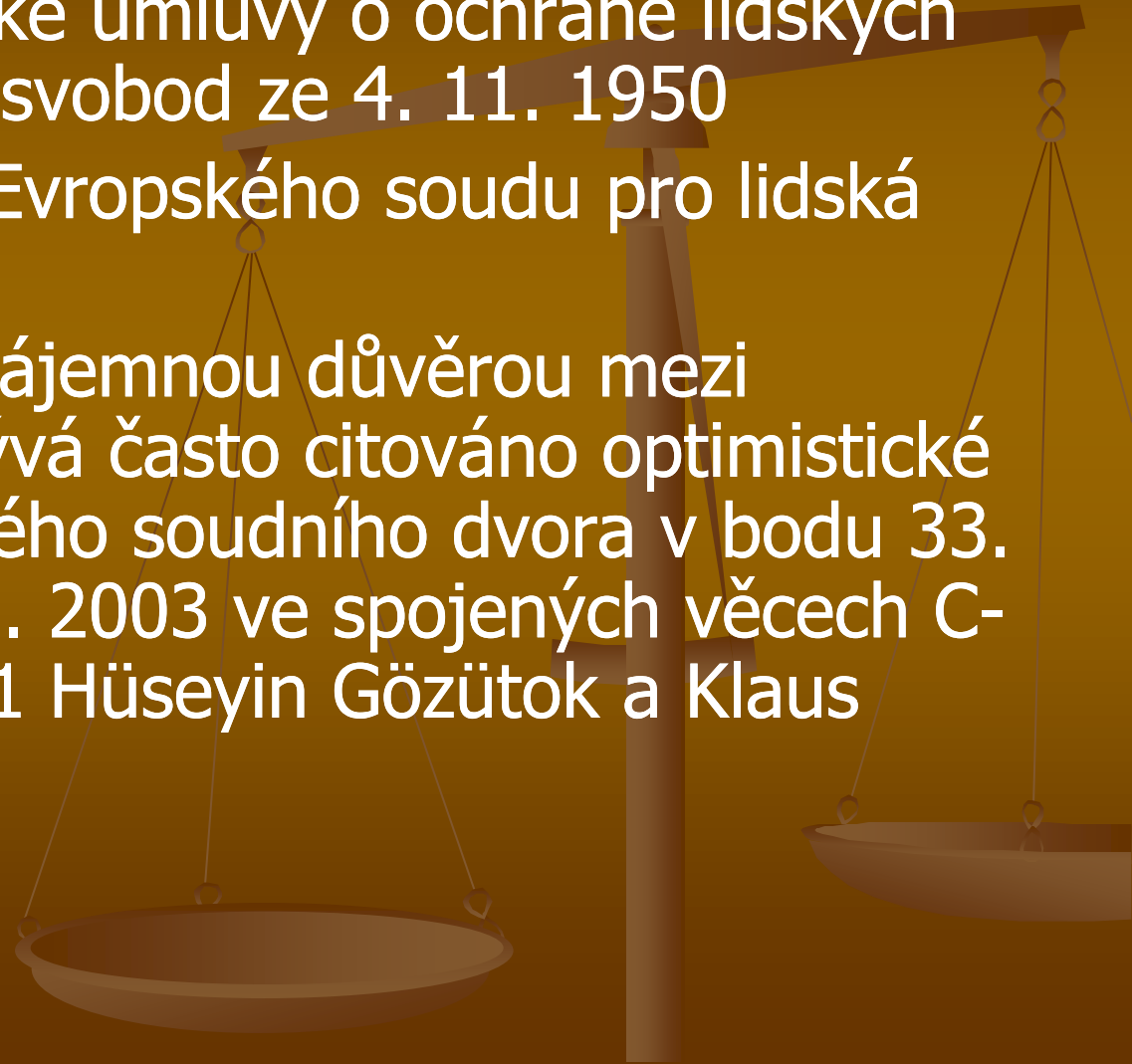

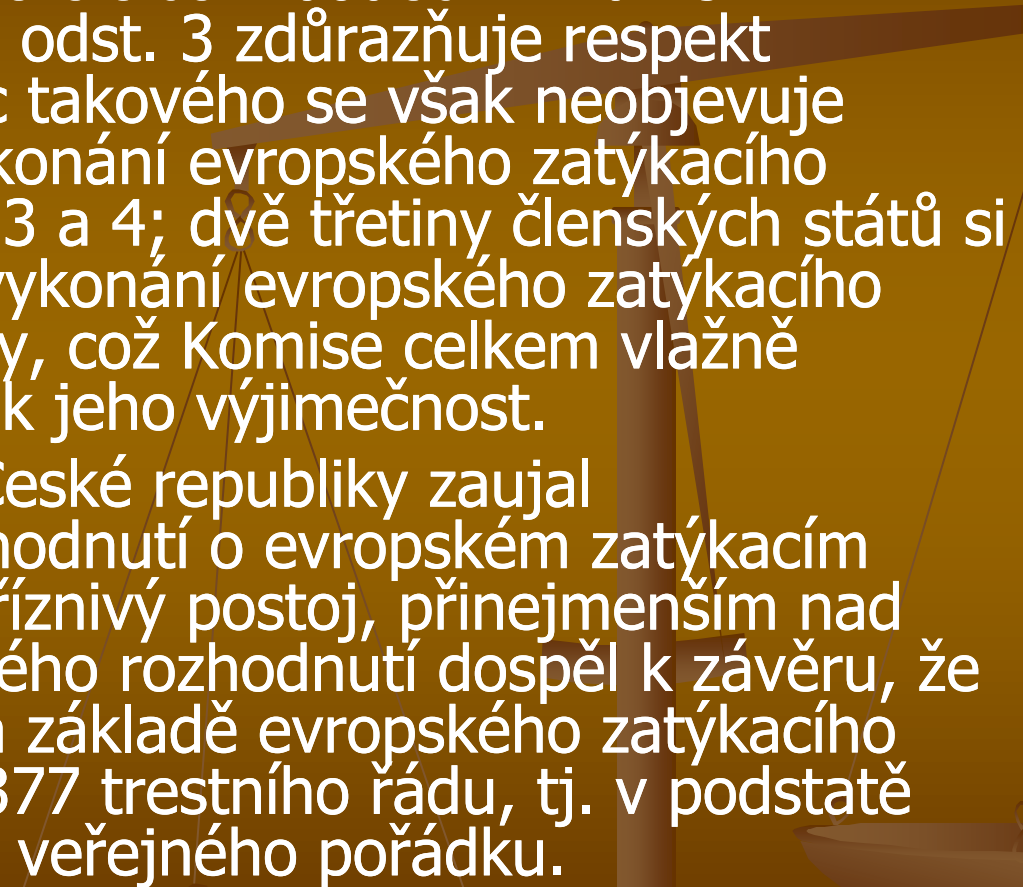
omezení řízení o exequatur

- V řízení o *exequatur* se přezkoumává zejména soulad se základními právními principy dožádaného státu a minimálními zárukami spravedlivého procesu, nikoli však skutkové otázky. **Důležitou roli zde hraje** podmínka oboustranné trestnosti
- **Naproti tomu u vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech mezi členskými státy EU je ideálem přímé a automatické uznávání a výkon** bez dalšího procesního kroku

Minimální procesní standardy mezi členskými státy EU

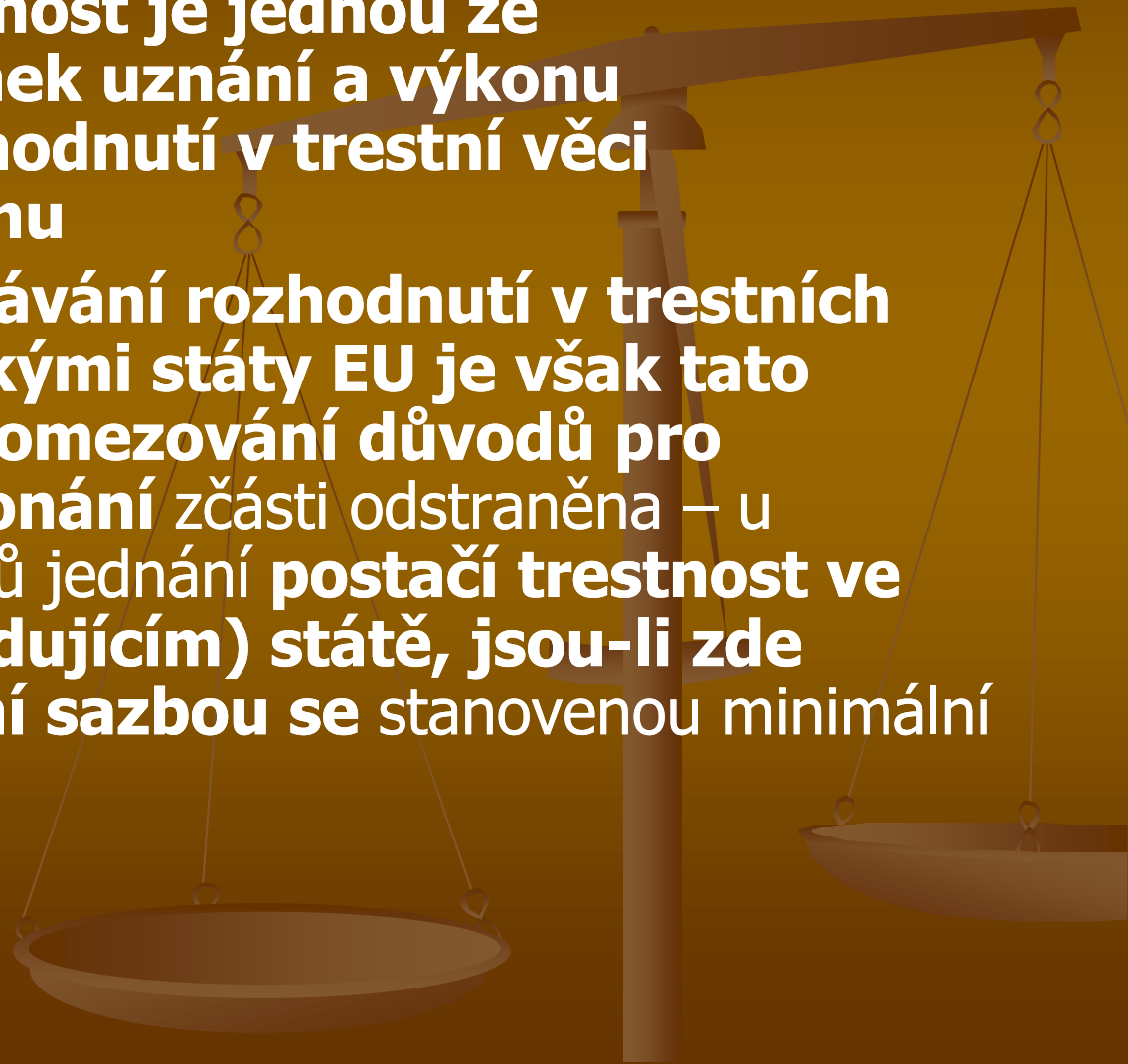
- vyplývají z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ze 4. 11. 1950
- Dále z judikatury Evropského soudu pro lidská práva
- V souvislosti se vzájemnou důvěrou mezi členskými státy bývá často citováno optimistické vyjádření Evropského soudního dvora v bodu 33. rozhodnutí z 11. 2. 2003 ve spojených věcech C-187/01 a C-385/01 Hüseyin Gözütok a Klaus Brügge

-
- I při sebelepší vzájemné důvěře a sebelepších procesních standardech zůstává riziko excesů, na které je třeba reagovat.
 - Příkladem budiž Rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu, které sice v bodech 12 a 13 preambule a článku 1 odst. 3 zdůrazňuje respekt k lidským právům, nic takového se však neobjevuje v důvodech pro nevykonání evropského zatýkacího rozkazu podle článků 3 a 4; dvě třetiny členských států si takový důvod pro nevykonání evropského zatýkacího rozkazu stejně zavedly, což Komise celkem vlažně přijala, zdůraznila však jeho výjimečnost.
 - I když Ústavní soud České republiky zaujal vůči Rámcovému rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu jinak velmi příznivý postoj, přinejmenším nad rámec tohoto rámcového rozhodnutí dospěl k závěru, že na řízení o předání na základě evropského zatýkacího rozkazu se uplatní § 377 trestního řádu, tj. v podstatě ustanovení o výhradě veřejného pořádku.

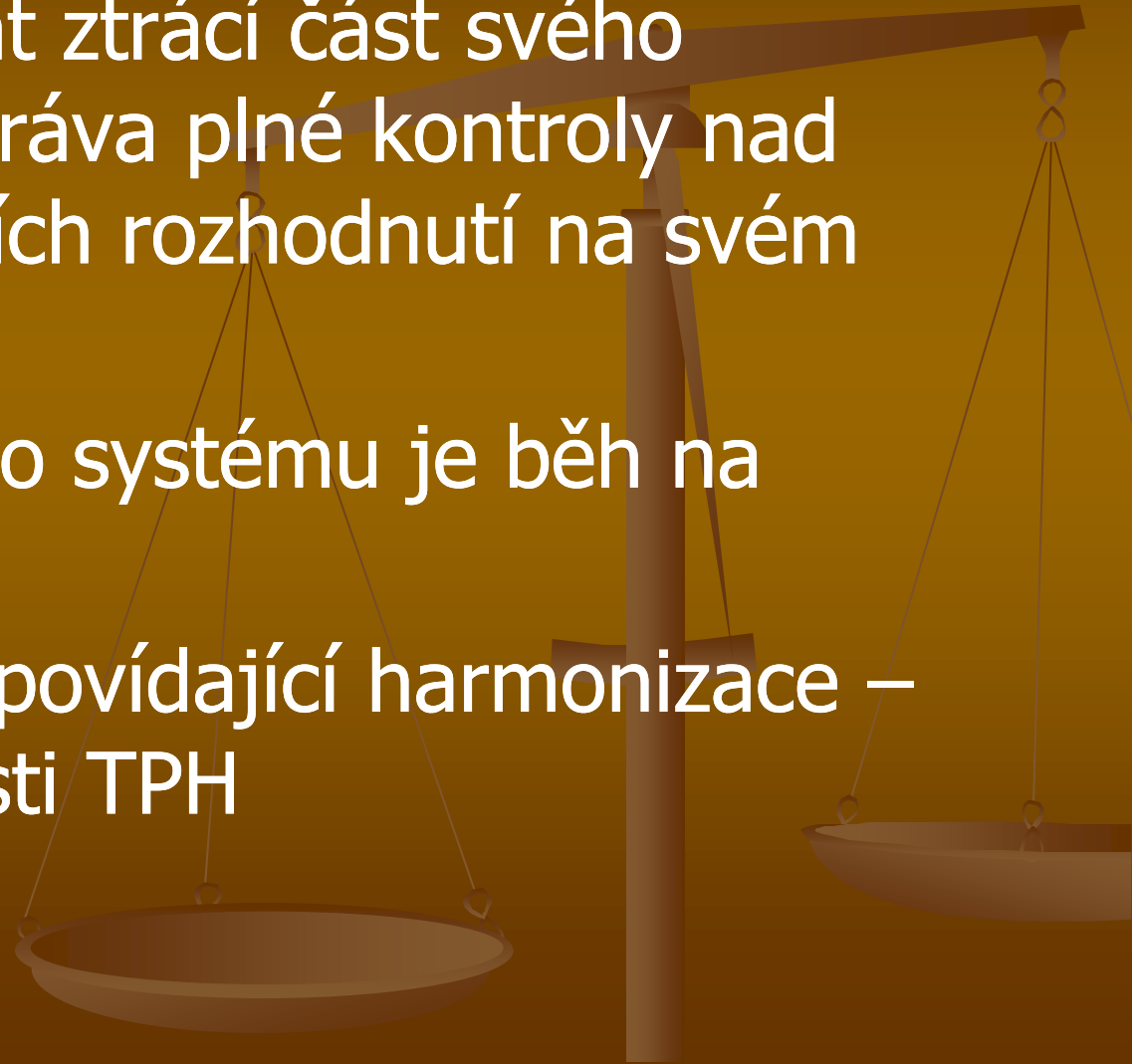
podmínka oboustranné trestnosti

- **Oboustranná trestnost je jednou ze základních podmínek uznání a výkonu cizozemského rozhodnutí v trestní věci v klasickém systému**
- **U vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech mezi členskými státy EU je však tato podmínka v rámci omezování důvodů pro neuznání či nevykonání zčásti odstraněna – u vyjmenovaných druhů jednání **postačí trestnost ve vydávajícím (dožadujícím) státě, jsou-li zde postihována trestní sazbou se stanovenou minimální horní hranicí****

Závěr k zásadě vzájemného uznávání

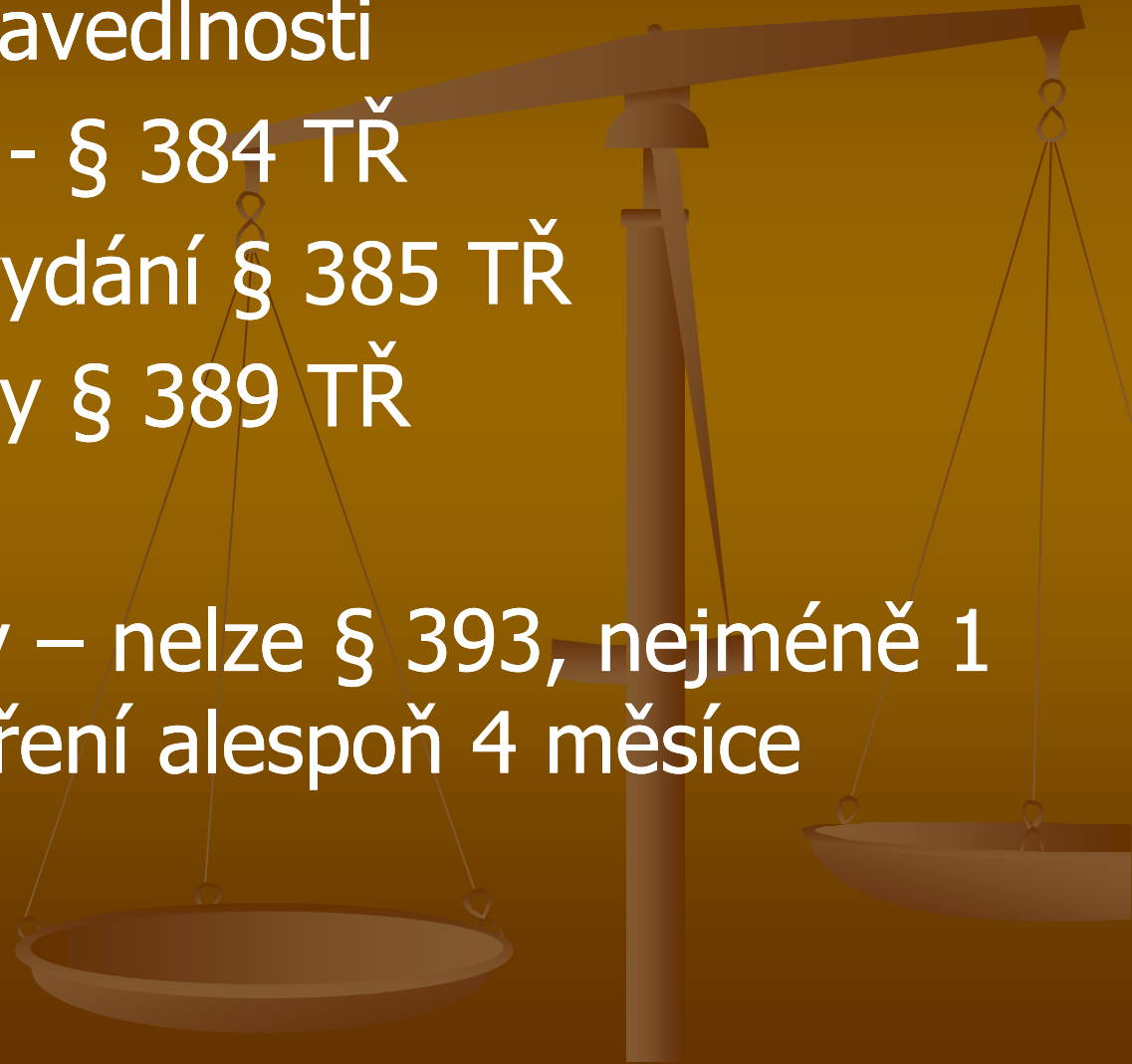
- Vykonávající stát ztrácí část svého svrchovaného práva plné kontroly nad výkonem trestních rozhodnutí na svém území
- Zavedení nového systému je běh na dlouhou trať
- Není tu však odpovídající harmonizace – zejména v oblasti TPH

Vydávání

- Ministerstvo spravedlnosti
- Zatýkáací rozkaz - § 384 TŘ
- Důvody pro nevydání § 385 TŘ
- Zásada speciality § 389 TŘ

- Vydání do ciziny – nelze § 393, nejméně 1 rok trestu, opatření alespoň 4 měsíce

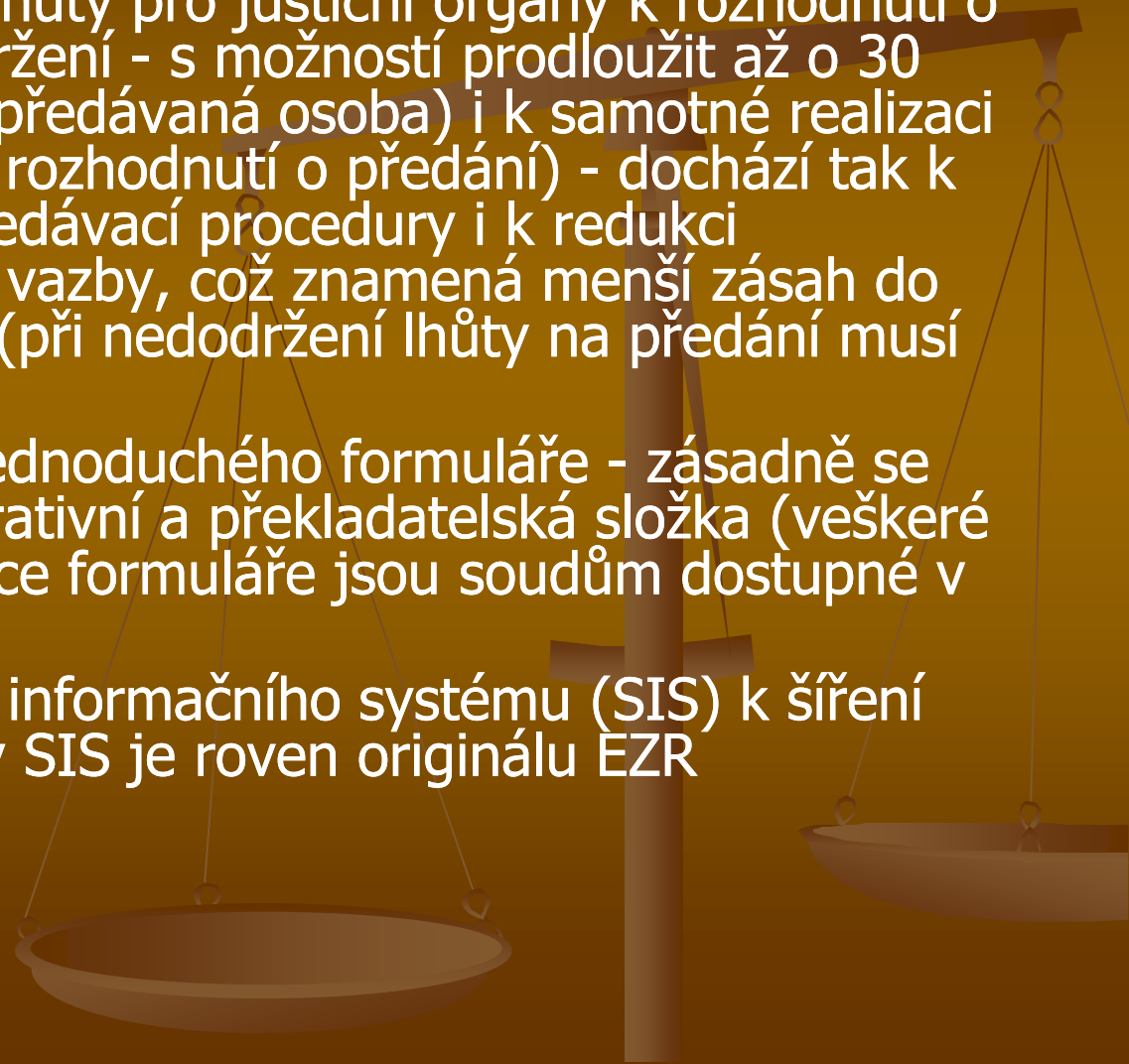
EZR

- „soudní rozhodnutí, které vydal některý členský stát proto, aby jiný členský stát zatkl a předal hledanou osobu za účelem trestního stíhání, výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření“
- Smyslem je maximálně zjednodušit a zrychlit proceduru předávání hledaných osob mezi členskými státy a kompenzovat tak neomezený pohyb přes vnitřní hranice
- přijat Rámcovým rozhodnutím o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (2002/582/5VV) OJ No.L 190/1-18, které bylo přijato Radou EU dne 13. 6. 2002 a které vstoupilo v platnost 7. 8. 2002
- V ČR bylo Rámcového rozhodnutí do právního řádu implementováno novelou trestního řádu zákonem č. 539/2004 Sb. s účinností od 1. 11. 2004

Přínos EZR ve srovnání s mezinárodním zatýkacím rozkazem

- proces vydávání (extradice) z jednoho státu do druhého (na úrovni výkonné moci tj. ministrů a vlád) je nahrazen předáváním mezi justičními orgány - je tedy vyloučena účast výkonné moci (ministra spravedlnosti) na rozhodování o předání;
- uplatňuje se zásada vzájemného uznávání, tj. dožádaný orgán nezkoumá trestní řízení vedené dožadujícím státem - pouze posuzuje splnění podmínek pro realizaci EZR;
- dochází k významnému omezení zásady oboustranné trestnosti - u vyjmenovaných 32 druhů trestných činů (Čl. 2 odst. 2 Rámcového rozhodnutí popř. §412 odst. 2 trestního řádu) s horní hranicí sazby nejméně 3 roky dožádaný stát neposuzuje trestnost podle vlastního práva - toto opatření má v praxi zásadní význam především z hlediska promlčení trestného činu (loupež či vražda je trestná ve všech členských státech, promlčecí lhůty se zásadním způsobem liší);

- za stanovených podmínek je možno k trestnímu stíhání předat i vlastního občana - není tedy již možné se před spravedlností skrývat v domovském státě, výrazně se zjednodušuje stíhání nadnárodních organizovaných skupin zločinců (trestní řízení je možno vést proti všem pachatelům v jednom státě);
- jsou stanoveny pevné lhůty pro justiční orgány k rozhodnutí o předání (60 dní od zadržení - s možností prodloužit až o 30 dní; 10 dní, souhlasí-li předávaná osoba) i k samotné realizaci (10 dní od právní moci rozhodnutí o předání) - dochází tak k výraznému zkrácení předávací procedury i k redukci předběžné a předávací vazby, což znamená menší zásah do práv předávané osoby (při nedodržení lhůty na předání musí být osoba propuštěna)
- zavedení jednotného jednoduchého formuláře - zásadně se zjednodušuje administrativní a překladatelská složka (veškeré oficiální jazykové mutace formuláře jsou soudům dostupné v elektronické podobě)
- využití Schengenského informačního systému (SIS) k šíření EZR s tím, že záznam v SIS je roven originálu EZR

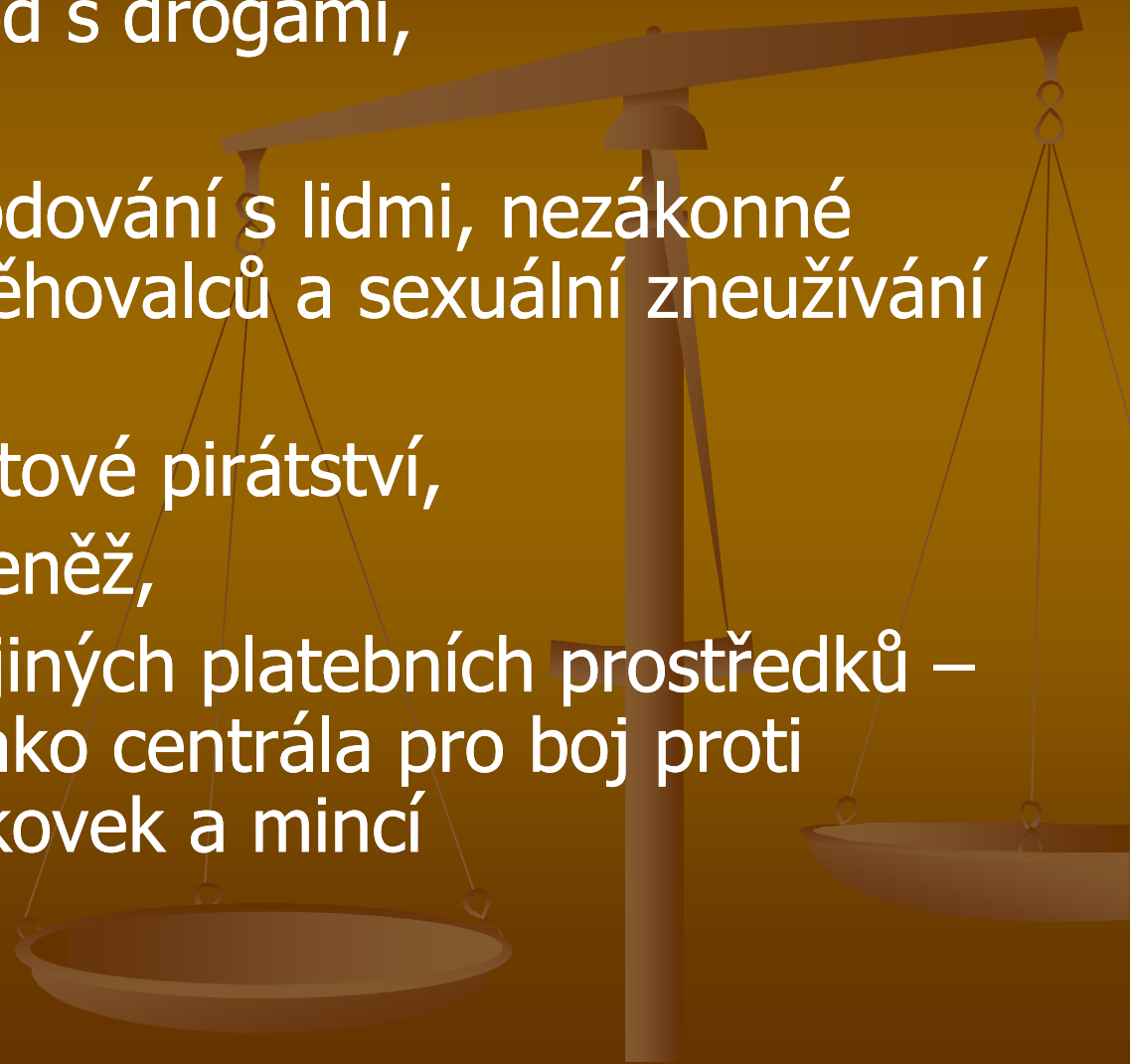

EUROPOL- Evropský policejní úřad

- Europol je agentura Evropské unie v oblasti prosazování práva, která se zabývá výměnou a analýzou zpravodajských informací o trestné činnosti. Hlavním úkolem tohoto úřadu je zlepšovat efektivnost a spolupráci mezi donucovacími orgány členských států EU při předcházení a boji proti závažné mezinárodní trestné činnosti a terorismu

Pomáhá v těchto oblastech:

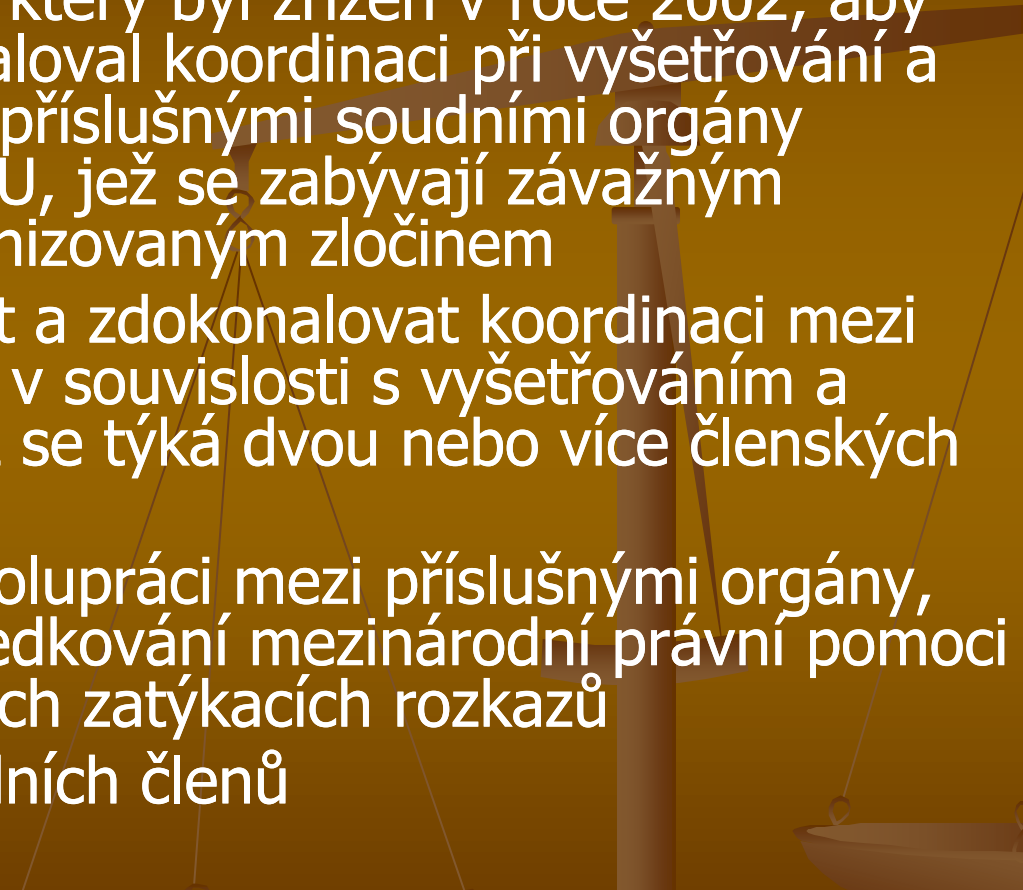
- nedovolený obchod s drogami,
- terorismus,
- nedovolené obchodování s lidmi, nezákonné převaděčství přistěhovalců a sexuální zneužívání dětí,
- padělání a produktové pirátství,
- praní špinavých peněz,
- padělání peněz a jiných platebních prostředků – Europol funguje jako centrála pro boj proti padělání eurobankovek a mincí

Pomáhá členským státům při

- zprostředkování výměny údajů a zpravodajských informací o trestné činnosti mezi donucovacími orgány členských států EU prostřednictvím informačních a analytických systémů Europolu a sítě pro bezpečnou výměnu informací (SIENA),
- poskytování operativní analýzy na podporu operací členských států,
- zpracování strategických zpráv (např. hodnocení hrozeb) a analýz trestné činnosti na základě informací a zpravodajství poskytnutých členskými státy, Europolem či z jiných zdrojů,
- zajišťování odborného a technického zázemí při vyšetřování a operacích prováděných v rámci EU pod dohledem a s právní odpovědností příslušných členských států

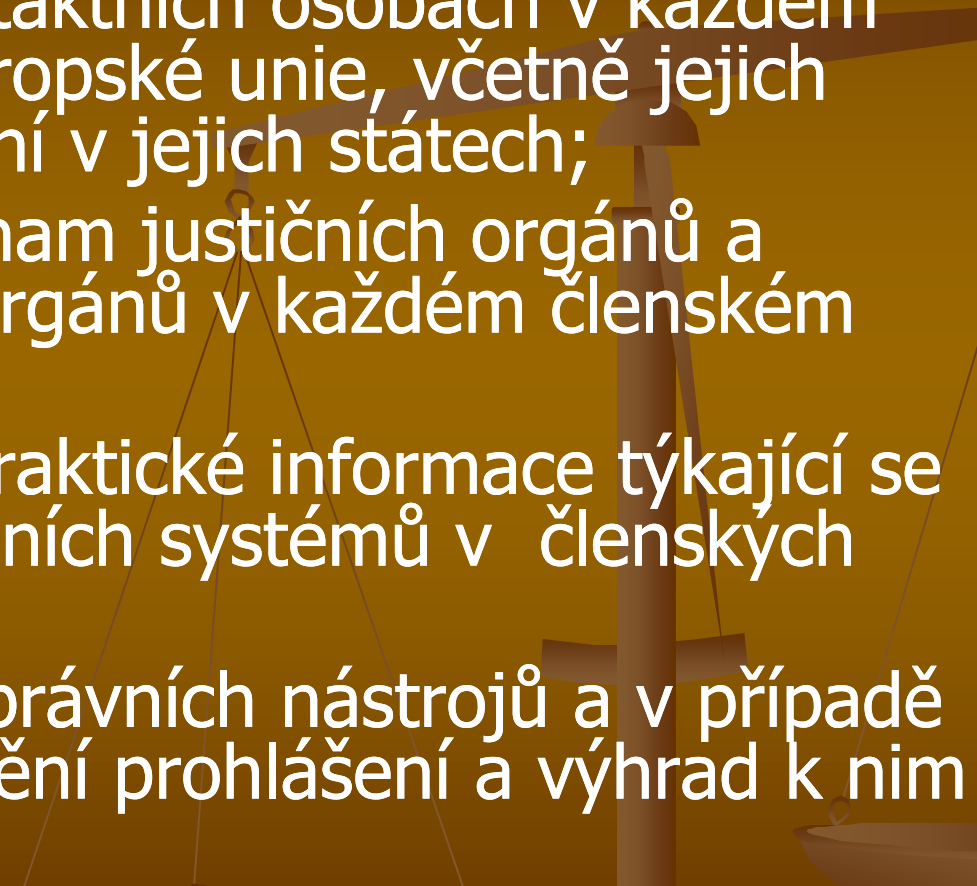
Evropská jednotka pro justiční spolupráci (EUROJUST)

- orgán Evropské unie, který byl zřízen v roce 2002, aby podporoval a zdokonaloval koordinaci při vyšetřování a trestním stíhání mezi příslušnými soudními orgány v členských státech EU, jež se zabývají závažným přeshraničním a organizovaným zločinem
 - Úkolem je podporovat a zdokonalovat koordinaci mezi vnitrostátními orgány v souvislosti s vyšetřováním a trestním stíháním, jež se týká dvou nebo více členských států.
 - Dále zdokonalovat spolupráci mezi příslušnými orgány, zejména díky zprostředkování mezinárodní právní pomoci a provádění Evropských zatýkacích rozkazů
 - Eurojust má 27 národních členů
 - sídlí v Haagu
-

Evropská justiční síť (EJN)

- **Jejím cílem** je především napomoci zlepšení justiční spolupráce mezi členskými státy Evropské unie, a to zejména v oblasti boje proti závažné trestné činnosti (organizovaný zločin, korupce, nelegální obchod s drogami nebo terorismus), a to **formou podpory neformálních přímých kontaktů** mezi justičními orgány a orgány odpovědnými za justiční spolupráci a stíhání závažné trestné činnosti v rámci členských států Evropské unie
- **Každý členský stát nominoval do této sítě své kontaktní osoby**
- Česká republika je zastoupena 11 kontaktními osobami.

Osoby musí mít stálý přístup k těmto typům informací

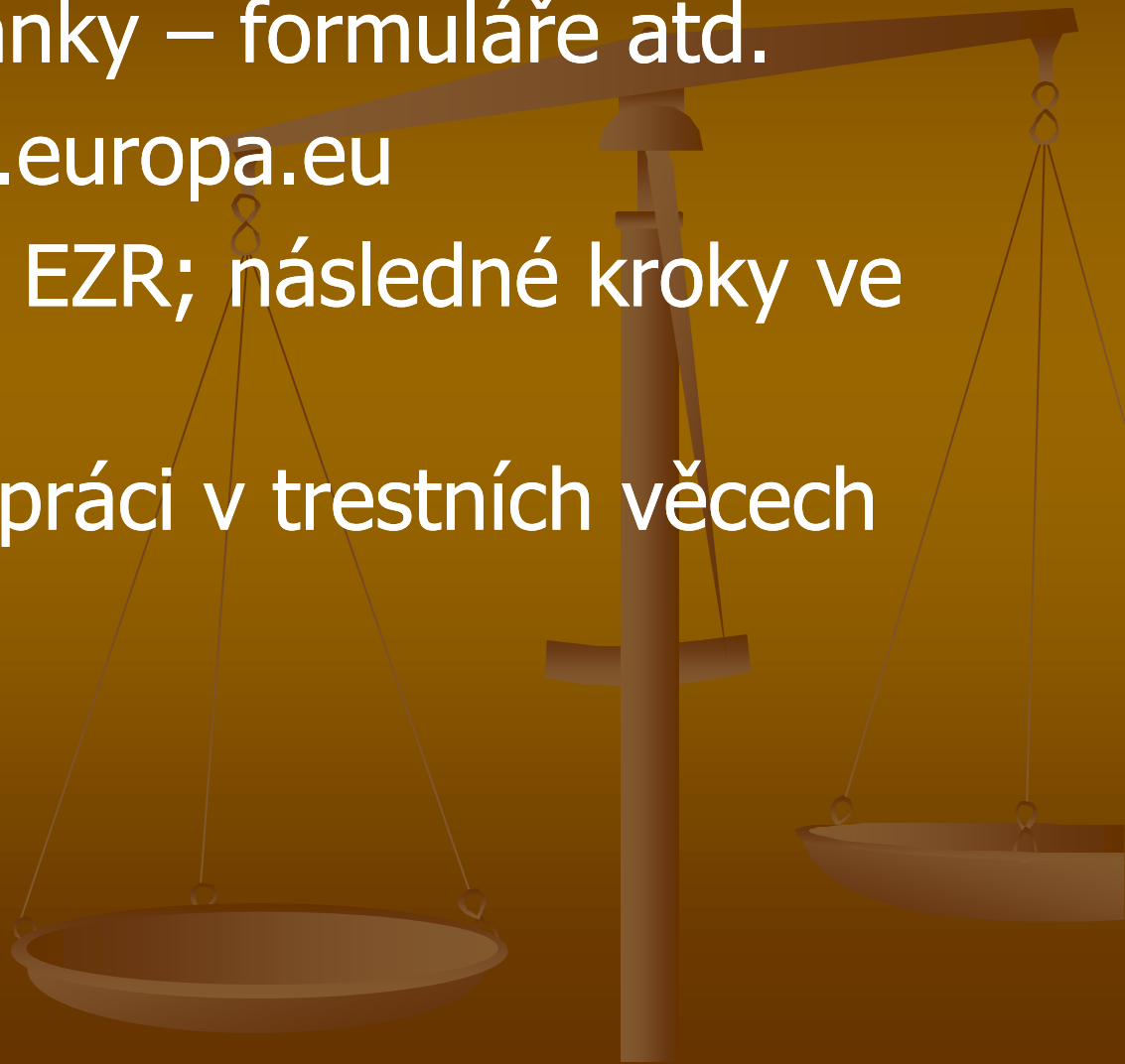
- úplné údaje o kontaktních osobách v každém členském státě Evropské unie, včetně jejich pracovního zařazení v jejich státech;
 - zjednodušený seznam justičních orgánů a adresář místních orgánů v každém členském státě;
 - stručné právní a praktické informace týkající se justičních a procesních systémů v členských státech;
 - znění příslušných právních nástrojů a v případě platných úmluv znění prohlášení a výhrad k nim učiněným
-

Změny po „Lisabonu“

- Pro oblast trestního práva byly před účinností Lisabonské smlouvy nejvýznamnějšími legislativními akty rozhodnutí a rámcová rozhodnutí
- pro oblast bývalého třetího pilíře tak budou nadále používány namísto rozhodnutí nařízení a namísto rámcových rozhodnutí směrnice
- I dnes, po účinnosti Lisabonské smlouvy, jsou však nadále platná dříve přijatá rozhodnutí a rámcová rozhodnutí

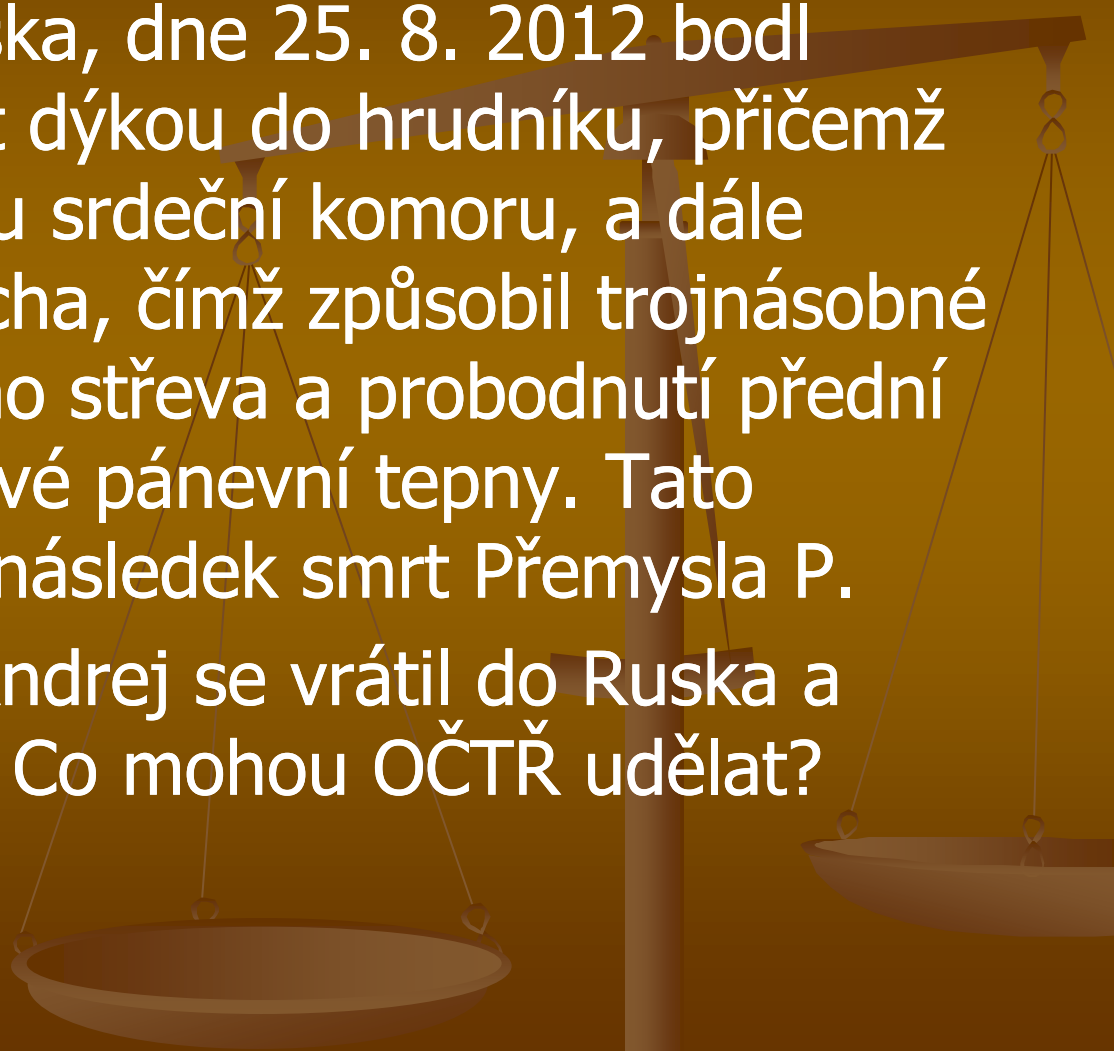
Praktická část

- Internetové stránky – formuláře atd.
www.ejn-crimjust.europa.eu
- Příklad – vydání EZR; následné kroky ve státě
- Příklad na spolupráci v trestních věcech

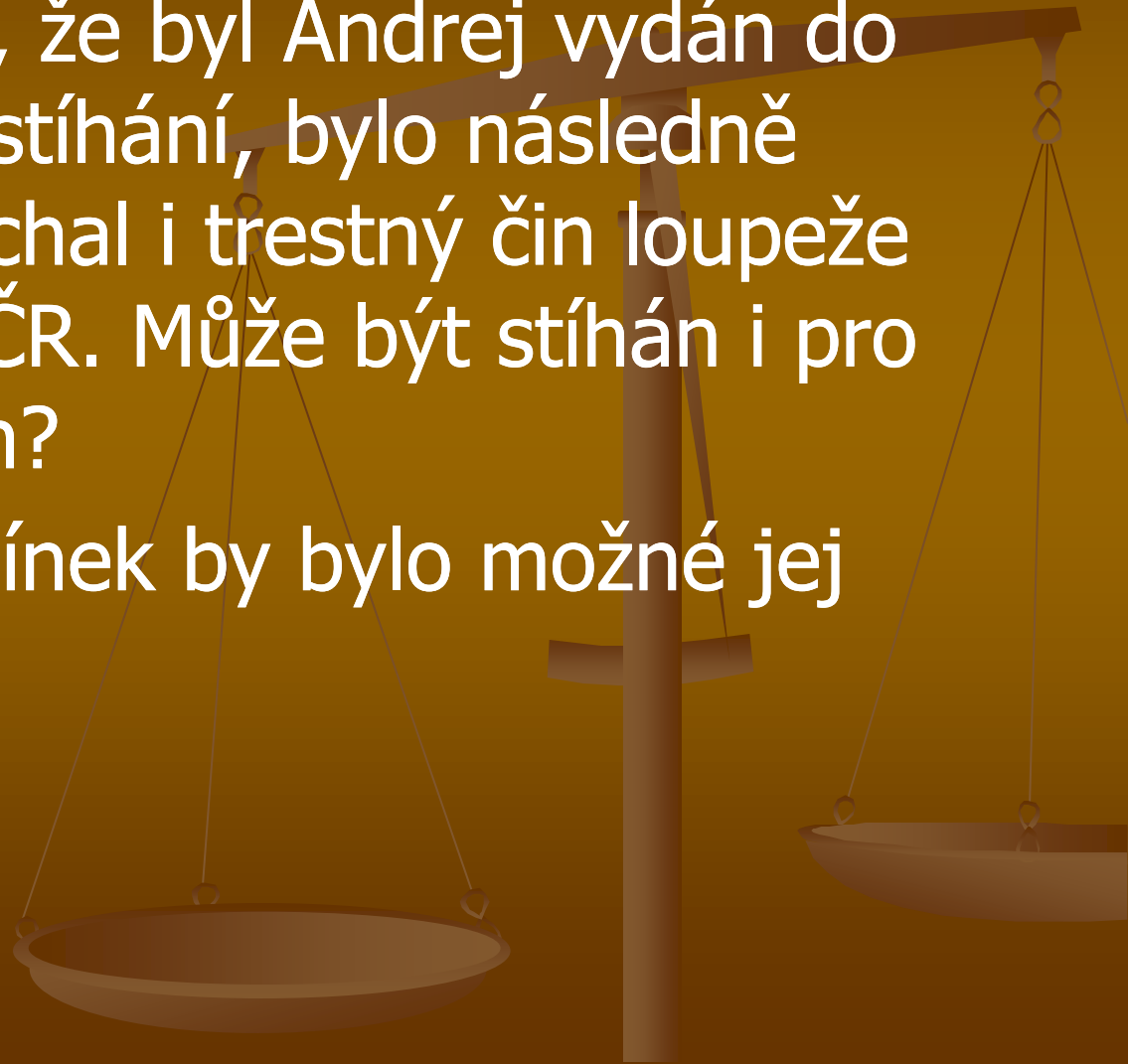
Příklad 1

- Andrej, občan Ruska, dne 25. 8. 2012 bodl Přemysla P. třikrát dýkou do hrudníku, přičemž mu probodl pravou srdeční komoru, a dále třikrát bodl do břicha, čímž způsobil trojnásobné probodnutí tenkého střeva a probodnutí přední stěny žaludku a levé pánevní tepny. Tato poranění měla za následek smrt Přemysla P.
- Bylo zjištěno, že Andrej se vrátil do Ruska a pobývá v Moskvě. Co mohou OČTŘ udělat?

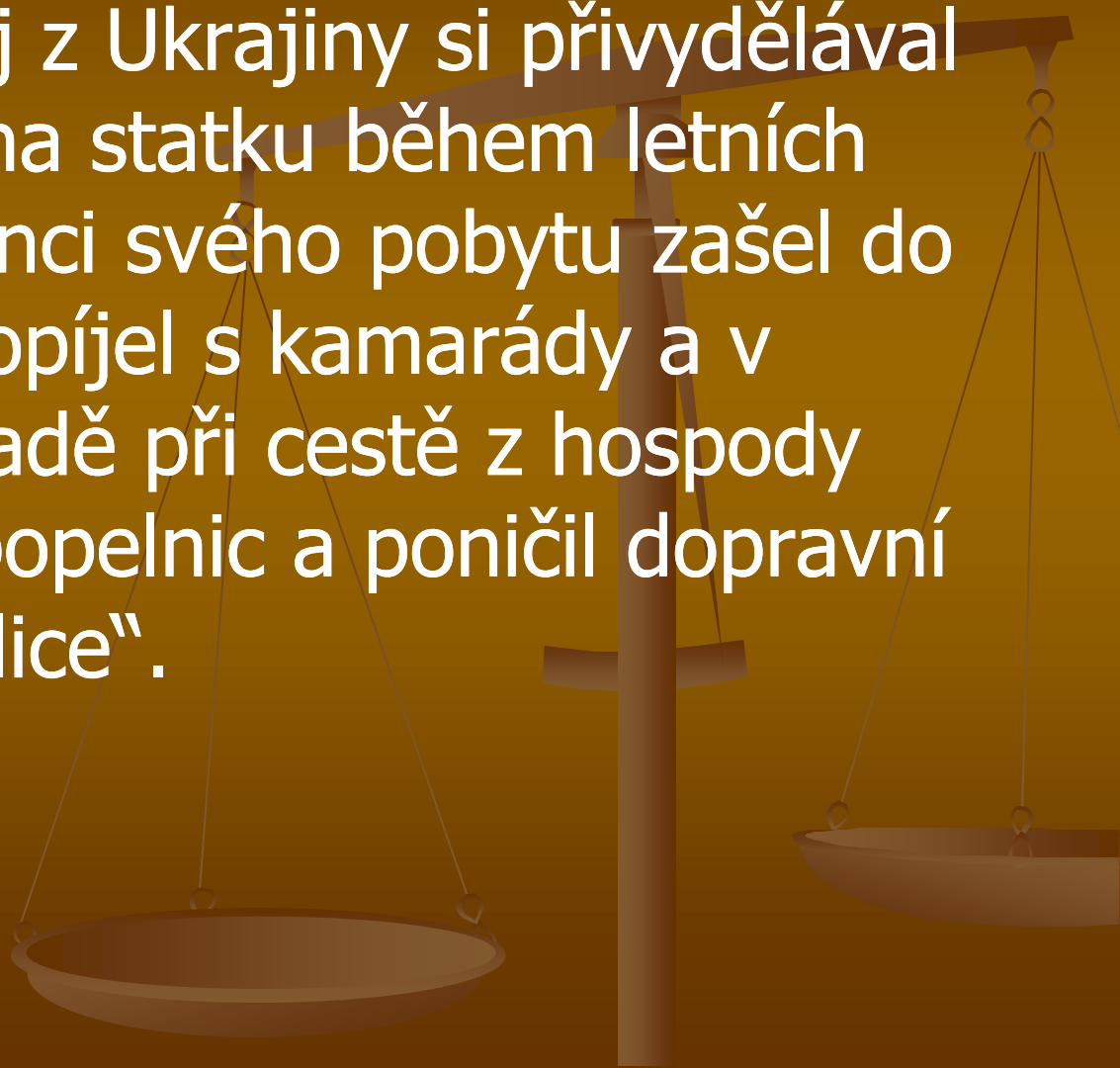
Příklad 1b

- Za předpokladu, že byl Andrej vydán do ČR k trestnímu stíhání, bylo následně zjištěno, že spáchal i trestný čin loupeže na jaře 2012 v ČR. Může být stíhán i pro tento trestný čin?
- Za jakých podmínek by bylo možné jej odsoudit?

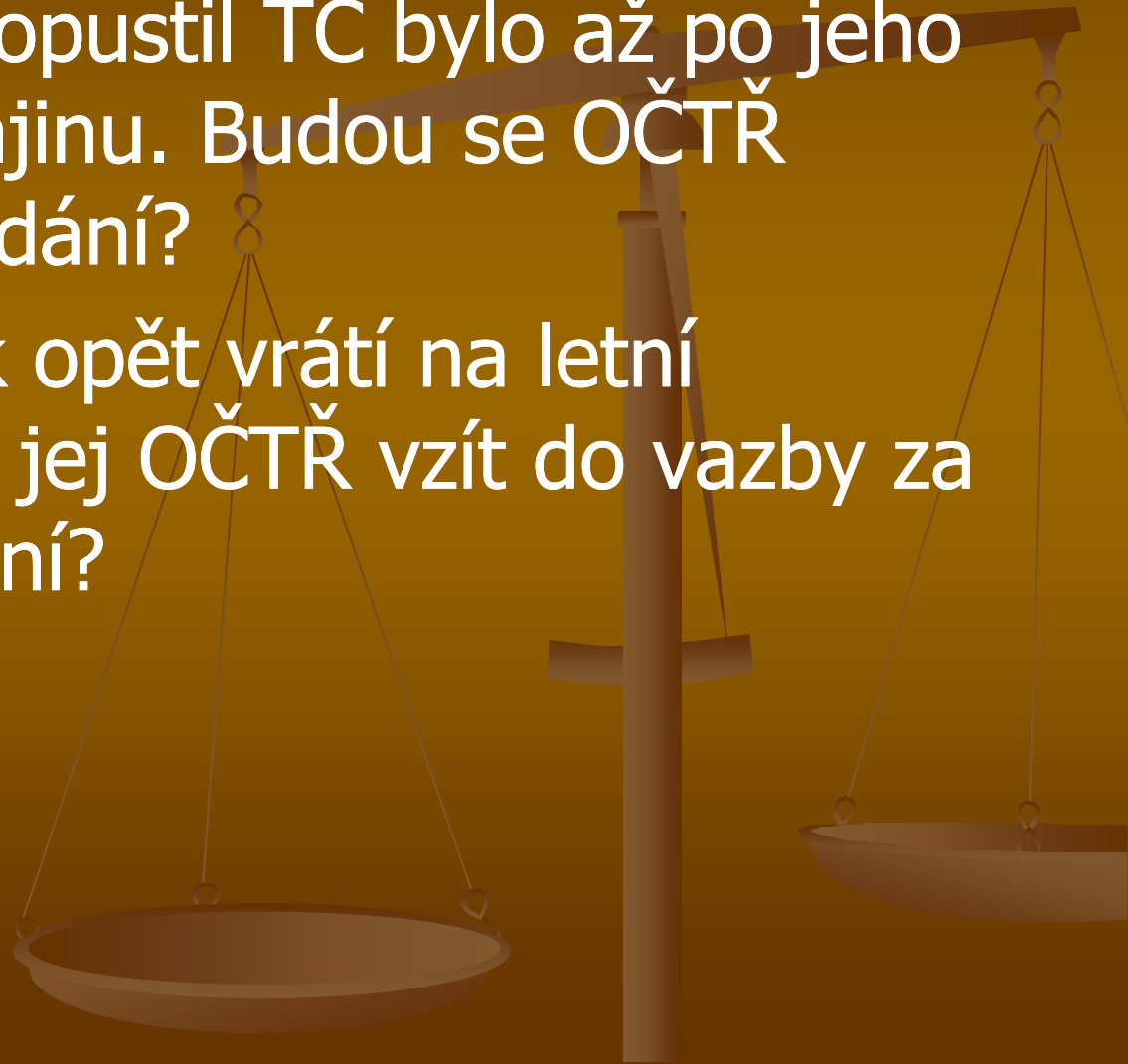
Příklad 2

- Mladistvý Sergej z Ukrajiny si přivydělával jako pomocník na statku během letních prázdnin. Na konci svého pobytu zašel do hospody, kde popíjel s kamarády a v povznesené náladě při cestě z hospody povalil několik popelnic a poničil dopravní značku „slepá ulice“.

Příklad 2 - pokračování

- Zjištění, že se dopustil TČ bylo až po jeho návratu na Ukrajinu. Budou se OČTŘ snažit o jeho vydání?
- Sergej se za rok opět vrátí na letní brigádu. Mohou jej OČTŘ vzít do vazby za předchozí jednání?

Příklad 3

III.6 *Agnieszka E.*, občanka Polska, se nechala v bavorském Grafenau přivést do jiného stavu místním občanem *Hansem D.*, který za to následně odmítl převzít odpovědnost. Pro *Agnieszku E.* i její rodinu by nemanželské dítě znamenalo doma, tj. v polské Mieszkowici, velkou ostudu. Proto si sama přivodila úmyslně potrat, čímž se dle německého trestního zákoníku dopustila trestného činu dle § 218 odst. 1, 3 StGB. O tomto svém činu se zmínila *Hansi D.*, který ji však hned druhý den udal místnímu státnímu zastupitelství. *Agnieszka E.* zatím stihla odcestovat do České republiky ke známým. Spolková republika Německo žádá Českou republiku o vydání *Agnieszky E.* k trestním stíhání.

Příklad 4

- Německý občan Waltr byl předán na základě EZR k trestnímu stíhání za trestný čin znásilnění a za to byl odsouzen k 5 letům nepodmíněně. V mezidobí bylo zjištěno, že se předtím dopustil trestného činu kuplířství, a to v ČR. Po propuštění z výkonu trestu byl za dva měsíce opět dopaden českou policejní hlídkou při běžné silniční kontrole.
- Můžou OČTR zahájit TS?